

Cirkulärnr: 2000:43
Diariernr: 2000/1011
Handläggare: Anders Nilsson
Sektion/Enhet: Sektionen för ekonomistyrning
Datum: 2000-04-07
Mottagare: Kommunstyrelse
Ekonomi/finans
Rubrik: Kommunernas resultat- och balansräkningar 1999

Sektionen för ekonomistyrning
Anders Nilsson

2000-04-07

Kommunstyrelse
Ekonomi/finans

Kommunernas resultat- och balansräkningar 1999

Statistiska centralbyrån (SCB) har samlat in kommunernas preliminära resultat- och balansräkningar för år 1999. Insamlingen sker via det så kallade Räkenskapssammandraget som kommunerna lämnat in under februari och mars. Insamlingen är uppdelad i två steg och det är från steg ett som de finansiella nyckeltalen nu redovisas. Kommunvisa nyckeltal från resultat- och balansräkningar kan hämtas på Internet via adresserna <http://www.scb.se/ekonomi/oe/komfinans/komraken/komraken.asp> och <http://www.svekom.se/ekonomi/index.htm>. I detta cirkulär görs en sammanfattande analys av en sammanräknad resultat- och balansräkning för landets samtliga kommuner. SCB utkommer även med ett sk statistiskt meddelande där resultatet av steg 1 kommenteras. Tabeller med kommunvisa nyckeltal finns dock enbart på Internet.

Definitioner av nyckeltalen

De nyckeltal som presenteras är preliminära eftersom den politiska behandlingen av boksluten inte alltid är klar. De förändringar som kan komma att ske torde dock bli av mindre omfattning. De nyckeltal som redovisas kan i vissa fall avvika från kommunernas egna bokslut. Skillnaden beror främst på att SCB tillämpat enhetliga principer för alla kommuner när det gäller några stora intäkt- och kostnadslag. Här har t ex pensionsåtagandet definierats enligt blandad modell, särskild löneskatt på pensioner har inte skuldförts, skatteintäkterna har periodiserats genom att slutavräkningen för år 1998 har hänförs till år 1999, vissa poster kan ha omklassificerats som extraordinära.

Enskilda kommuner kan ha valt andra principer i sina bokslut utan att de för den skull har avvikit mot redovisningslagen eller god redovisningssed då dessa regler fn är öppna för olika valmöjligheter. Relativt många kommuner

har t ex periodiserat skatteintäkterna på ett annat sätt än SCB, de uppvisar därmed ett svagare årsresultat i SCB:s sammanställning än vad de gör i sina självständiga bokslut.

Sammanräknad resultaträkning

När man summerar alla kommuners resultaträkningar får man följande bild av de kommunala intäkterna och kostnaderna. Observera att dessa siffror enbart beskriver förvaltningskommunen. Uppgifter som även fångar de kommunala företagen i en kommunal koncernredovisning är ännu inte framtagna. Med hänsyn till den landstingsverksamhet som Göteborg och Malmö bedrev före år 1999 har uppgifterna för åren 1998 och 1997 justerats så att de blir jämförbara med år 1999.

Resultaträkning för samtliga kommuner 1999 - 1997, miljarder kronor

	<u>1999</u>	<u>1998</u>	<u>1997</u>
Verksamhetens intäkter	78,2	73,1	71,5
Verksamhetens kostnader	-319,8	-303,2	-291,3
Avskrivningar	-11,7	-11,1	-10,4
Verksamhetens nettokostn.	-253,3	-241,1	-230,1
Skatteintäkter	207,5	193,9	189,3
Generella statsbidrag	43,0	43,9	35,6
Finansiella intäkter	8,3	9,3	8,2
Finansiella kostnader	-7,8	-8,7	-7,8
Resultat före e.o. poster	-2,1	-2,8	-4,9
Extraordinära intäkter	13,1	4,5	9,3
Extraordinära kostnader	-7,6	-2,1	-1,5
Årets resultat	3,4	-0,5	2,9

Det sammanlagda resultatet har förbättrats

Sammantaget för hela kommunsektorn uppgår årets resultat 1999 till plus 3,4 miljarder kronor. Detta är en resultatförbättring med 3,9 miljarder jämfört med året innan. Resultatförbättringen kan i första hand härledas till en ökning av de extraordinära intäkterna, dessa består huvudsakligen består av stora engångsbelopp från realisationsvinster vid försäljningar av kommunala företag och andra anläggningstillgångar. De extraordinära kostnaderna består huvudsakligen av realisationsförluster vid försäljningar av anläggningstillgångar, men även av omstruktureringskostnader vid stora verksamhetsförändringar och engångsstöd till bostadsföretag.

Resultatet före extraordinära poster är minus 2,1 miljarder kronor 1999. Trots detta underskott kan man iaktta en positiv trend då sektorn har förbättrat resultatet jämfört med tidigare år. Verksamhetens nettokostnader uppgår till 253,3 miljarder vilket är en ökning med 12,2 miljarder (5%) jämfört med 1998,

denna kostnadsökning kan ställas mot en ökning av skatteintäkterna med 13,6 miljarder(7%).

Fler kommuner redovisar underskott 1999

Trots att det sammanlagda resultatet för alla kommuner är bättre 1999 jämfört med tidigare år är det nu ca 4% fler kommuner som uppvisar minus resultat. 61 % av landets 289 kommuner uppvisar ett negativt årsresultat och 64% har ett negativt resultat före extraordinära poster. Enligt genomförda enkäter bedömer dock enbart 20% av kommunerna att de inte kommer att uppnå ett resultat i balans år 2000 (se Svenska Kommunförbundets rapport Kommunernas ekonomiska läge, Mars 2000). Huvudförklaringen till att betydligt fler kommuner räknar med att nå balans år 2000 är att skatteintäkterna ökar och att många kommuner har fortsätter att arbeta med att minska sina kostnader. En summering av resultat före extraordinära poster för de kommuner som redovisar underskott landar på ca 3,8 miljarder kronor. I dessa kommuner finns således ett besparingskrav på åtminstone detta belopp.

Av tabellen nedan framgår att resultatnivåerna varierar mycket mellan olika kommuner. Man kan konstatera att antalet kommuner som har uppvisar ett underskott på mer än 1000 kr per invånare eller mer är fler än förra året.

Resultatnivåer 1999 (1998), procent av tot. antal kommuner

Resultat, kronor per invånare	Resultat före eo poster, procent	Årets resultat, procent
Mer än +1 000	5% (6%)	13% (12%)
+ 999 - +500	8% (12%)	6% (11%)
+499 - 0	22% (22%)	20% (20%)
-1 - -499	22% (22%)	18% (19%)
-500 - -999	17% (19%)	17% (16%)
-1 000 -	<u>25%</u> (19%)	<u>26%</u> (22%)
	100% (100%)	100% (100%)

Eftersläpning när skatteunderlaget växer

Under 1999 har ökningen av skatteunderlaget blivit betydligt högre än vad som antogs när nivån för de preliminära inbetalningarna av kommunalskatt ursprungligen bestämdes. Kommuner beräknas därför få en relativt stor positiv slutavräkning för år 1999. Den periodiseringsmetod som fn har tillämpas för kommunalskatten (slutavräkningen för 1998 hänförs till 1999 och slutavräkningen för 1999 hänförs till 2000) innebär att oförutsedd ökning av skatteunderlaget redovisas året efter ökningen inträffat. Man kan därför hävda att skatteintäkterna har underskattats i bokslutet för 1999.

En ny periodiseringsmetod rekommenderades nyligen av Rådet för kommunal redovisning. Denna metod har inte tillämpas i 1999 års räkenskapsmandrag. Om skatten hade periodiserats enligt den nya metoden hade resul-

tatet förbättrats med ca 615 kr per invånare i varje kommun (ca 5,5 miljarder kronor på riksnivå). Cirka 37%, eller drygt 70 av de kommuner som nu redovisar minusresultat hade med denna metod istället haft ett plusresultat.

Då effekterna av vald metod blir extremt stora 1999 bör detta beaktas när bokslutet analyseras. Den underliggande resultatutvecklingen i landets kommuner är alltså något bättre än vad de synes vara. Detta är något som många kommuner har beaktat i sin planering vilket bekräftas av den stora minskning av antalet kommuner som bedömer att de kommer att ha underskott för år 2000. Situationen för kommunerna har och håller på att förbättras på ett markant sätt. Men fortfarande krävs stora insatser i ca 20 procent av kommunerna innan de också har en ekonomi i balans.

För framtiden känns det naturligt att övergå till den nya periodiseringsmetoden när nationella sammanställningar görs. Många kommuner har redan bytt princip i bokslut 1999 och uppvisar därför andra bokslutssiffor i sina egna årsredovisningar än de som presenteras i nationella sammanställningar.

Sammanräknad balansräkning

När man summerar kommunernas preliminära balansräkningar får man följande bild av de kommunala tillgångarna och skulderna.

Balansräkning för samtliga kommuner 1999 och 1998, miljarder kronor

	<u>1999</u>	<u>1998</u>
<u>Tillgångar</u>		
Materiella anläggningstillgångar	226,4	229,6
Finansiella anläggningstillgångar	95,4	84,5
Omsättningstillgångar	62,3	62,3
Summa tillgångar	384,1	376,4
<u>Eget kapital och skulder</u>		
Eget kapital	211,8	206,5
Avsättningar för pensioner	12,9	7,2
Andra avsättningar	9,0	3,1
Långfristiga skulder	87,7	88,7
Kortfristiga skulder	62,7	70,9
Summa skulder	172,3	169,9
Summa eget kapital och skulder	384,1	376,4
<hr/>		
<i>Pensionsförpliktelser som inte upptagits i balansräkningen enl. blanda modell</i>	122,2	120,8

Den relativt stora ökningen av finansiella anläggningstillgångar förklaras antagligen av att tidigare dolda tillgångar har realiserats i samband med t.ex. kommuner har sålt energiföretag. Det är också en påtaglig trend att sådana

frigjorda tillgångar placeras och öronmärks för att möta framtida ökande pensionsutbetalningar.

På denna sammanräknade nivå har inga dramatiska förändringar skett bland skulderna. De totala skulderna ökar i något mindre omfattning än vad tillgångarna gör vilket innebär att det egna kapitalet förstärks. Soliditeten uppgår till 55% vilket är en marginell förbättring jämfört med 1998.

På samma sätt som när det gäller årliga kostnader och intäkter är skillnaden stor mellan olika kommuner när det gäller vilka tillgångar och skulder de har. Det finns kommuner som i princip är skuldfria, och det finns kommuner där skulderna är lika stora som tillgångarna. Förutsättningarna att hantera framtida åtaganden och är därför mycket varierande för olika kommuner.

Återrapporteringen av räkenskapssammandraget 1999

I år kommer återrapporteringen från räkenskapssammandraget att ske snabbare än tidigare år. Detta är naturligtvis också avhängigt av hur snabbt kommuner lämnar in sina räkenskapssammandrag till SCB. Det nya är att inkomna och granskade uppgifter löpande kommer att publiceras på Internet, tillgång till dessa uppgifter får de kommuner som har rapporterat in sitt räkenskapssammandrag. Uppgifterna på Internet kommer att likna de tabeller som traditionellt finns med i skriften Vad kostar verksamheten i din kommun. Internetversionen av skriften kommer alltså att uppdateras löpandet och fylls på med nya kommunuppgifter allt eftersom de har inrapporterats.

Vi kommer naturligtvis även att trycka upp en skriftversion av Vad kostar verksamheten i din kommun, när alla kommuner har lämnat in sina underlag och de har granskats. I mitten eller i slutet av augusti tror vi att den ska vara klar.

Kommunförbundet gör även en grafisk presentation med tidsserier från Vad kostar verksamheten, WebOr. Även dessa kommer att uppdateras allteftersom nya uppgifter kommer in.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Sektionen för ekonomistyrning

Lennart Hansson